

۸۳/۴/۶ ← ۸۳/۴/۱۲

✓ علیت خطی، جبرگرایی (Determinism) و احساس گناه:

علیت خطی را می توان چنین خلاصه کرد: A علت B است و B علت C و به همین ترتیب زنجیره ای بی پایان از علت ها که در پی هم پدیدمی آیند. متأسفانه هنوز هم بسیاری از مسائل انسانی به خصوص در موسسات و کارخانه ها از طریق همین منطق و براساس این دیدگاه، ادراک و ارزیابی می شوند.

"براساس این دیدگاه، همیشه منشاء و علت مشکلات در جای دیگر و مسؤل پدید آمدن آنها، شخصی دیگر است." از این روست که همواره نابسامانی ها را به بخش خدمات، اشخاص، بازار، تضاد [تقدیر و سرنوشت] و غیره نسبت می دهیم. لیکن این منش فکری نه تنها انسان ها را بی انگیزه، گرفتار احساس گناه و غیرمسئول می سازد بلکه توانایی هایی را که برای تغییر و تحول دارند از آنها سلب می کند. طرح مسائل براساس چنین دیدگاهی راه حل نامناسبی را سبب می گردد که بیشتر به **بقای مشکلات سیستم و مزمن شدن آنها** منجر می شود.

تاکنون صدها بار این جمله ها را شنیده ایم که: "تقصیر بخش اداری است که کارها در اینجا خوب پیش نمی رود" و یا "علت بیکاری، رقابت کشورهای آسیای جنوب شرقی است." یا "علت کمیابی کار، رشد تکنولوژی است؟" **در جستجوی گناهکار برآمدن به ندرت به پیدا کردن راه حل مناسب ختم می شود** و از میل به از بین بردن درد، به هر قیمت که شده، سرچشمه می گیرد. حال آن که اگر درد را بدون تشخیص درست، ناپود کنیم بیم آن می رود درمانی را که در آن مستتر است نیز از میان ببریم. روش تهمت زنی که براساس آن در جای دیگری به دنبال گناهکار یا بیمار می گردیم، ممکن است به این امر منجر شود که خود را در سلامت کامل و بی گناه و در نتیجه بدون مسؤلیت بدانیم.